

Maria huilt echt

Pasen valt dit jaar vrij vroeg. Maar gelukkig zit het voorjaar alweer een beetje in de lucht. Hebt u het ook al gemerkt? De natuur begint voorzichtig weer te ontluiken. Er is weer volop kans op nieuw leven.

De afgelopen week hadden wij thuis de tuinman op bezoek om onze tuin weer zomerklaar te maken. Maria van Magdala dacht in het evangelieverhaal van vandaag ook de tuinman te zien. Maar het was Jezus: de gestorvene bleek een levende en hij zag eruit als de tuinman.

Het radicale van de Paasboodschap is, zo zegt de Amerikaanse theoloog John Caputo, niet dat christenen claimen dat een dode man weer levend is geworden. Christenen geloven niet in een soort wonderdadige zombie: een lijk dat weer rondloopt. Nee, het radicale van de Paasboodschap is dat christenen geloven dat er zelfs in de meest uitzichtloze situatie een nieuw begin mogelijk is. En daarom is het zo mooi dat wij Pasen vieren op het moment dat ook de natuur weer ontluikt.

Geloven in de verrijzenis van Jezus is niet geloven in een dood lichaam dat uit het graf opstaat, maar is geloven in een wereld waarin dood, ellende en verdrukking niet het laatste woord hebben. Het is geloven in een wereld waarin vijanden elkaar liefhebben, waarin de armen gezegend worden, waarin gemarginaliseerde mensen in het middelpunt mogen staan, een wereld waarin verloren zonen en dochters weer welkom zijn thuis. Dat, lieve mensen, zijn allemaal vormen van verrijzenis, vormen van nieuw leven, vormen van opstanding.

Het verhaal dat wij zojuist hebben horen lezen, het Paasevangelie over de opstanding van Jezus, is eigenlijk vooral een verhaal over Maria uit Magdala. Van de eerste tot de laatste zin is zij de hoofdrolspeler. Jezus is in de eerste helft van het verhaal nog de afwezige.

Als Maria bij het graf komt en ziet dat de steen is weggerold, gaat ze de andere leerlingen waarschuwen, en ook zij stellen vast: Jezus is hier niet. Simon Petrus en de andere leerling, de leerling van wie Jezus veel hield (en waarschijnlijk is dat de stichter van de geloofsge-meenschap waarin dit evangelie tegen het eind van de eerste eeuw is ontstaan en die we voor het gemak maar Johannes noemen), die gaan het graf zelfs binnen, maar ze vinden Jezus niet. En ze gaan weer naar huis. Maar Maria blijft. En dan verschijnt, in het tweede deel van het verhaal, ook Jezus op het toneel, maar nog herkent ze hem niet. De tuinman, dat denkt ze. Tot hij haar bij haar naam noemt. Dan herkent ze hem.

Maria van Magdala: over haar gaat het dus vooral. De evangelist Lucas (8:2) vertelt ons dat zij door Jezus van zeven demonen is genezen, en dan duikt zij in de evangeliën, ook hier bij Johannes, pas op tijdens de laatste levensdagen van Jezus. Zij is hem kenne-lijk gevolgd vanuit Galilea. Maar er is geen enkele aanwijzing dat zij dezelfde is als de boetvaardige zondares die volgens het evangelie van Lucas (7:36-50) de voeten van Jezus zalfde. Dat zag de traditie anders, en die maakte van Maria Magdalena inderdaad de bekeerde zondares, de vrouw die de minnares van Jezus werd, zoals in de musical *Jesus Christ Superstar* (I don't know how to love him), ja zelfs de vrouw met wie hij kinderen had, zoals in de roman van Dan Brown.

Maar haar rol wordt pas duidelijk in de laatste dagen van Jezus. Maria van Magdala stond aan de voet van het kruis toen Jezus gekruisigd werd, zij is er nu bij, nu hij levend blijkt te zijn. Ja, zij is zelfs de eerste die de Levende ontmoet en die hem herkent, niet Petrus en Johannes en al die andere mannen. En zij gaat dat goede nieuws aan de leerlingen brengen: hij leeft, het gaat door, het is niet afgelo-pen. Zij horen van haar over de opstanding; zij is de eerste getuige. Daarom wordt zij al vroeg de apostel van de apostelen genoemd: apostola apostolorum.

Het verhaal van de ontmoeting van Maria van Magdala met de tuinman die Jezus blijkt te zijn, is een prachtig verhaal, vol emotie en diepgang. Maria huilt echt omdat zij Jezus kwijt is. Zij mist hem. Dat

huilen is niet zomaar iets, geen goedkoop romantrucje. Het wordt tot vier keer toe genoemd in de lezing die wij hoorden. Maria houdt echt van Jezus, net als die leerling die niet bij naam wordt genoemd en die als eerste van de mannen bij het graf aankwam. En die liefde, die genegenheid, is ook de opmaat naar haar opstanding, naar haar verrijzenis. Ja, u hoort het goed. Dit Paasverhaal gaat eigenlijk meer over de opstanding van Maria van Magdala dan over die van Jezus. Meer dan over Jezus' opstanding ná de dood gaat het over haar opstanding vóór de dood. Maria van Magdala wordt opnieuw tot leven gewekt, zij wordt omhoog geholpen uit het verdriet waarin zij gevangen zat, zij staat op.

En hoe gaat die opstanding in haar werk? In drie stappen, zou ik zeggen. Om te beginnen: doordat een ander aandacht voor je heeft. Jezus spreekt Maria aan, hij heeft aandacht voor haar, hij vraagt haar bezorgd: 'waarom huil je', 'wie zoek je'. De volgende stap is dat Jezus Maria erkent in haar eigenheid, namelijk door haar naam te noemen: 'Maria'. En zij antwoordt met 'rabboeni', meester. Het is de sleutelzin in dit hele verhaal: de ander krijgt een naam, zij is niet zomaar iemand, geen nummer: zij wordt gezien en bij haar eigen naam genoemd. De dichter en dominee Willem Barnard vertelde ooit dat hij dit ene vers nooit kon lezen zonder ontroerd te raken: 'Het is mij nooit gelukt dat zestiende vers te lezen met vaste ongebroken stem. Hier houdt alles op. Hier begint alles.' Aldus Willem Barnard. En de derde stap is dat de een zich tot de ander bekeert. 'Maria keek om', hoorden we, en 'Maria draaide zich om'. In allebei de verzen staat in het Grieks een vorm van het werkwoord 'strefoo', dat 'omkeren, wenden' betekent. Het is dus een bekeringsverhaal, maar dan in de zin van een omkering naar elkaar toe. Maria en Jezus keren zich om naar elkaar toe, en zo komen zij allebei tot nieuw leven, zo begint er voor allebei een nieuwe toekomst. Het Paasevangelie is dus eigenlijk vooral het verhaal over de opstanding van Maria van Magdala.

Opstanding zoals ze hier beschreven wordt, kan in ieder leven plaatsvinden. Ook wij kunnen de tuinman tegenkomen of iemand anders in wie wij de Levende herkennen, en ook bij ons kan het even duren voor wie die herkenning hebben. Dat is eigen aan paasverhalen. Zo verging het ook de Emmaüsgangers uit het Lucasevangelie:

net als Maria van Magdala herkenden de Emmaüsgangers Jezus eerst ook niet. En toen ze hem herkenden aan het breken van het brood, verdween hij weer uit hun ogen. En zij realiseren zich dan dat zij hem niet kunnen vasthouden, zoals ook Maria van Magdala zich dat realiseert in het evangelie van vandaag. 'Houd me niet vast', zegt Jezus tegen haar. En zoals de Emmaüsgangers na hun ontmoeting met de Levende teruggaan naar Jeruzalem om het aan de anderen te vertellen, zo doet ook Maria dat in dit verhaal: zij gaat naar de leerlingen en zegt 'Ik heb de Heer gezien!'

En allemaal, zowel de Emmaüsgangers als Maria van Magdala, realiseren zij zich: wij moeten het verhaal van de Levende voortzetten. Wij moeten het nu doen! En ook wij kunnen opstanding ervaren, nieuw leven. De theoloog die ik aan het begin al even citeerde, John Caputo, verzon ooit dat er nog een stukje verdwenen evangelie was. In dat verdwenen stukje vroeg een leerling aan Jezus: 'Nog een laatste vraag, ik weet dat u het druk hebt, maar na deze vraag houd ik echt op.' En hij vroeg aan Jezus: 'Wat betekent de opstanding uit de doden?' En Jezus antwoordt hem dan: 'De opstanding uit de doden is een pasgeboren baby, een nieuwe morgen, een andere dag, meer tijd, herstel na een bedreigende ziekte, een daad van vergeving, een sprongetje maken als je denkt niet meer te kunnen bewegen, een terugkeer, een tweede kans, een nieuw ...'

Dat is opstanding, lieve mensen: een nieuw begin waar er geen leven meer lijkt te zijn. En daarom is het Paasverhaal ook een soort nieuw scheppingsverhaal. Het begint ook als een scheppingsverhaal: vroeg op de eerste dag, toen het nog donker was. En daarom is het zo mooi dat Jezus als de tuinman verschijnt, als de hovenier. Want die zorgt voor groeikracht, voor ontluikend groen, voor nieuw leven in de schepping. En daarom zal u na afloop van deze dienst namens de kinderen van de pizzakring iets worden aangeboden dat dit nieuwe leven symboliseert. Opdat er ook in uw leven een nieuw begin mag zijn. Gezegende Paasdagen!

Peter Nissen, Remonstrantse Broederschap